

SAŽETAK ODLUKE

MENDY PROTIV FRANCUSKE
OD DANA 4. RUJNA 2018. GODINE
ZAHTJEV BR. 71428/12

Uporaba sile prema napadaču s duševnim smetnjama radi zaštite žrtve bila je legitimna

ČINJENICE

Podnositeljica zahtjeva, sestra je L.M.-a, sportskog trenera kojeg je ubio policajac. U svibnju 2007. dvojica policajaca, L.L. i S.T., pokušali su uhititi L.M.-a, koji je lovio J.-P.H.-a, prijeteći mu nožem. Policajci su naredili L.M.-u da ispusti oružje, ali se on oglušio i nastavio progoniti J.-P.H.-a. Ubrzo se suočio s policijskim narednikom L.L. kojeg je pokušao ubosti, nanijevši mu pri tome ozljedu ruke. U jednom trenutku L.M.-a je udario automobil, ali je on ponovno ustao i nastavio juriti J.-P.H.-a, još uvijek naoružan nožem. Policajac S.T. je zatim ispalio dva metka u L.M.-a, ali ga je promašio. L.M. je unatoč tome nastavio juriti J.-P.H.-a. S.T. je ponovno pucao i ovaj puta pogodio L.M.-a. L.M. je ubrzo hospitaliziran, ali je umro idući dan. Ubrzo je pokrenuta policijska istraga. Nakon što je slučaj odbačen, podnositeljica je podnijela prijavu protiv nepoznatih osoba zbog ubojstva njezinog brata. Istražni sudac je donio odluku o obustavi postupka uz obrazloženje da u istrazi nije utvrđeno postojanje namjere policijskog službenika da ubije L.M.-a. Događaji su se odvijali izuzetno brzo i nepredvidivo, a policajac S.T. je djelovao s legitimnim ciljem zaštite života J.-P.H.-a, kojem je L.M. izravno prijetio. Sudac je smatrao da je uporaba vatrenog oružja bila razmjerna prijetnji koju je L.M. uputio J.-P.H.-ovom životu. Povodom žalbe podnositeljice zahtjeva, Prizivni sud u Aix-en-Provenceu odredio je daljnju istragu. Utvrđeno je da nema osnova za kazneni progon jer je odgovor policajca bio razmjeran ozbiljnosti rizika za život J.-P.H.-a. Ispunjeni su svi uvjeti za zakonitu obranu života drugih. Podnositeljica je zatim uložila žalbu u kasacijskom postupku koja je odbijena.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 2. Konvencije, podnositeljica zahtjeva je tvrdila da sila koju je policija primijenila u slučaju njezinog brata nije bila apsolutno nužna, budući da njegovo ponašanje nije predstavljalo prijetnju koja bi opravdala pucnjeve koje je policija ispalila. Također je tvrdila da istraga nije ispunila potrebne kriterije neovisnosti i učinkovitosti.

OCJENA ESLJP-a

Uporaba sile

ESLJP je, kao i domaći sudovi, utvrdio da je L.M.-ovo izrazito nestabilno ponašanje nedvojbeno predstavljalo neposrednu prijetnju životu J.-P.H.-a. Policijski službenici opravdano su smatrali da je L.M. izvan kontrole. Naime, bio je naoružan tijekom događaja, nije ispustio nož kada su mu policijski službenici naredili da to učini niti kasnije kada je ranio jednog policajca u ruku. Jedan od policajaca ispalio je upozorenje koje je L.M. ignorirao. Nije prestao ni nakon što ga je udario automobil. Policajac S.T. djelovao je u iskrenom uvjerenju da je život J.-P.H.-a ugrožen te je istinski vjerovao da je upotreba fizičke sile, koja je podrazumijevala upotrebu prikladnih i potencijalno i smrtonosnih sredstava, bila nužna. S tim u vezi, ESLJP

Podsjeća da, kada se od njega traži da odluči je li uporaba sile bila zakonita, on ne može zamijeniti vlastitu procjenu situacije onom osobe koja je tijekom određene situacije morala reagirati na ono što je iskreno doživjela kao opasnost.

Uzimajući u obzir L.M.-ovo ponašanje, nemogućnost policijskog narednika L.L.-a da intervenira nakon što je ozlijeđen, te neizbježnu opasnost koja je prijetila J.-P.H.-u, odluka S.T.-a da upotrijebi svoje vatreno oružje mogla se, u specifičnim okolnostima ovog slučaja, smatrati apsolutno nužnom "pri obrani bilo koje osobe od protupravnog nasilja" u smislu članka 2. stavka 2. (a) Konvencije.

Nadalje, nasilne radnje L.M.-a nisu se mogle pripisati bilo kakvom osjećaju ugroženosti djelovanjem policajaca. Naime, njegovo agresivno ponašanje počelo je prije dolaska policajaca na mjesto događaja i bilo je razlog zašto je susjed nazvao policiju i zašto su tako brzo stigli. Štoviše, upravo je L.M.-ovo ponašanje dovelo do toga da su policijski službenici koristili silu te je navelo ESLJP na zaključak da je uporaba sile bila opravdana i apsolutno potrebna.

Na kraju, članak 122.-5. (1) Kaznenog zakona, koji se primjenjuje na tijela zadužena za provedbu zakona i koji propisuje kriterije za legitimnu samoobranu i obranu drugih, spominje "nužnost" obrane i "neminovnost" opasnosti, i zahtijeva da reakcija bude proporcionalna napadu. Iako nisu identično formulirane, ta je odredba slična članku 2. Konvencije i obuhvaća sve elemente koje zahtijeva sudska praksa ESLJP-a. Dakle, jasno je da tužena država ima odgovarajući domaći pravni okvir koji uređuje uporabu vatrene oružja.

Slijedom navedenoga, ESLJP je jednoglasno proglasio zahtjev podnositeljice nedopuštenim kao očigledno neosnovan, te ga je odbacio sukladno članku 35. stavku 3. a) i 4. Konvencije.

Istraga

ESLJP je istaknuo da su domaći sudovi izvršili provjeru razmjernosti uporabe sile na tri razine. Ističući da su odluke domaćih sudova sadržavale osobito temeljito obrazloženje u ovom predmetu, ESLJP je utvrdio da je istraga u cjelini bila dovoljno učinkovita za utvrđenje da je uporaba sile bila opravdana u okolnostima tog slučaja. Također, prigovor podnositeljice o navodnom nedostatku neovisnosti istrage nije bio potkrijepljen te je taj dio zahtjeva ESLJP također odbacio kao očigledno neosnovan.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.